

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย

อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

Community Participation in Waste Management in the Nikhom Kham Soi Subdistrict

Municipality Nikhom Kham Soi District Mukdahan Province

วชิรา อามาตมนตรี

นฤมล ทุมโหมง

วิทยากร แดงอาจ

ฉัตรชัย ละคร

เกรียงไกร บุญประจง

จันทร์เพ็ญ สีชมภู

สนุก สิมมาตร

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Wachira Armatmontree

Naruemon Thommong

Vitayathorn Dangard

Chatchai Lakorn

Kreangkrai Boonprachong

Chanphan Sichompoo

Sanook Singmatr

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Roiet Buddhist College

Email: wachira3820@gmail.com

วันที่รับบทความ: 26 ธันวาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 3 กุมภาพันธ์ 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2567

Received: December 26, 2023; Revised: February 3, 2024; Accepted: February 6, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้สถิติ t-test และค่า one-way anova ผลการศึกษาพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย

จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกันแต่ประการใด 3. ส่วนข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ เทศบาลตำบลควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ ควรมีการสร้างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชน ส่งเสริมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะตามบริษัทหรือองค์กรอื่นที่ประสบผลสำเร็จด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ และเทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงปัญหาและมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน; การบริหารจัดการ; ขยะ

Abstract

Study of Community participation in waste management In the Nikhom Kham Soi Subdistrict Municipality Nikhom Kham Soi District Mukdahan Province The objectives are 1) to study community participation in waste management in Nikhom Kham Soi Subdistrict Municipality. Nikhom Kham Soi District Mukdahan Province 2) to compare community participation in waste management and 3. to study recommendations for community participation in waste management. The sample group used in this research included people living in the Nikhom Kham Soi Subdistrict Municipality community. Nikhom Kham Soi District Mukdahan Province, 364 people. The instrument used in the study was a questionnaire. Statistical data analysis: percentages, means, and standard deviations. Comparative analysis of public participation using t-test statistics and one-way ANOVA. The results of the study found that 1. Community participation in waste management in Nikhom Kham Soi Subdistrict Municipality. Nikhom Kham Soi District Mukdahan Province Overall it is at a high level. When considering each aspect, it was found that participation was at a high level in every aspect. 2. Results of comparing community participation in waste management in Nikhom Kham Soi Subdistrict Municipality. Nikhom Kham Soi District Mukdahan Province, classified according to gender, age, education level, and occupation, were not different in any way. 3. As for recommendations obtained from the research, the subdistrict municipality should organize

activities that promote public participation in waste management. There should be knowledge, attitudes, and behavior on solid waste management for the people, promoting study tours on waste management according to the context or other organizations that have been successful in waste management in the community. and community participation in waste management and the municipality should encourage people to be aware of the problem and have a good attitude towards participating in waste management.

Keywords: Community participation; Management; waste

บทนำ

การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยก็จะเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมชุมชนเมืองทั้งในเมืองหลวง และต่างจังหวัดหลายพื้นที่จึงประสบปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย อันเนื่องมาจากไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในการกำจัดขยะมูลฝอย อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการที่เหมาะสมของทั้งภาครัฐและประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงก่อให้เกิดความ ขัดแย้งในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ตกค้างจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการจัดการที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เป็นต้นตอของการเกิดขยะมูลฝอยโดยตรง ทั้งนี้เพื่อมิให้ปัญหายาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของ ประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะยังผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิตของประชาชน โดยได้กำหนดแนวทางที่จำเป็นเร่งด่วนในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดทดแทนได้ให้เข้าสู่สภาพสมดุลของการใช้ และการเกิดทดแทนและกำหนดแนวทางการแก้ไขจัดภาวะมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน มลพิษและสิ่งปฏิกูล สารอันตรายและของเสีย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2558) ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในอนาคต

สำหรับการจัดการขยะของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร ในปัจจุบันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อัตราการเกิดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย ประมาณวันละ 5 ตัน/วัน(คณะกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย.ครั้งที่ 1/2566) เนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยเป็นชุมชนขนาดใหญ่

จึงมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้มีประชากรหนาแน่นสูง จากสถิติจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย มีประชากรทั้งสิ้น 7,473 คน (สำนักทะเบียนเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย, 2566) การขยายตัวและการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ในขณะที่งบประมาณรวมทั้งพื้นที่รองรับ และการกำจัดขยะมีอย่างจำกัดทำให้เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้ ยิ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ปัญหาแหล่งพาทะน้ำโรค เหตุรำคาญ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพอนามัยของประชาชน จากสภาวะการณดังกล่าวข้างต้นทำให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอานิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ประสบกับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านปัญหามลพิษจากขยะ ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน และปัญหาขาดความสมดุลทางนิเวศวิทยา เป็นต้น

จากสถานการณ์ดังกล่าวเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยจำเป็นต้องมีการดำเนินการจัดการให้ถูกวิธี และจะต้องมีการให้การศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้มีความรู้ ความเข้าใจในพิษภัยและอันตราย อันเกิดจากขยะมูลฝอยทั้งในด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การเก็บขนขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในการคัดแยกการกำจัดขยะและการจัดเก็บขนส่ง รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี และเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของทุกคน จึงเป็นความรับผิดชอบของประชาชนทุกระดับ และหน่วยงานต่าง ๆ ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการวางแผนงาน โครงการ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งในแผนพัฒนาได้กำหนดให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาเมือง ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยเพื่อปรับปรุงการให้บริการด้านการจัดการจัดเก็บขยะ การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอานิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอานิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ของประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอานิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ ฉบับออกพอร์ดได้ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นในการกระทำให้บางอย่างหรือบางเรื่อง” ดังนั้นการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่เป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรง แต่การมีทัศนคติความคิดเห็น ความสนใจ และความห่วงใยก็เพียงพอแล้วทั้งนี้ยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่ม ประชาชน หรือ ขบวนการที่สมาชิกของชุมชนซึ่งกระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดง ให้เห็นถึงความต้องการร่วมความสนใจร่วม มีความต้องการที่มีเป้าหมายร่วมทาง (เอกพงษ์ สารน้อยและสุกานดา สารน้อย, 2563).

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่คนในชุมชนร่วมมือกันคิดร่วมกันปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการ ดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรม เกิดการพัฒนาอนุรักษ์ และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน จึงส่งผลให้การดำเนินงานหรือ ดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้หรือโครงการที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจเข้ามาร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนของตน และร่วมกันกระทำ ในสิ่งที่ลงความเห็นร่วมกันตามความต้องการของชุมชน และสิ่งที่ช่วยกันทำต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ และกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริง และเพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังให้แก่คนในชุมชน หรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กร ที่ตั้งขึ้นในชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการส่งเสริมและการรักษาคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเพื่อให้ได้ความรู้ของข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของคนในชุมชนหรือท้องถิ่น และยังเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน ให้เกิดความรักความสามัคคีกันในชุมชน หรือในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนคือ กระบวนการให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่แท้จริง จึงหมายถึงการที่คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการ

และควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม และการตัด สิ้นใจต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับร่วมกัน (จินตวีร์ เกษมสุข, 2554: 2)

โดยสรุป จากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ได้นำเอาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชน โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการบริหารจัดการขยะ ด้านการบริหาร จัดการขยะ ด้านการตระหนักต่อการจัดการขยะในครัวเรือน ด้านการเข้ารับการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้ แก่บุคคลอื่นที่ตนเองได้ทำการเรียนรู้มา และด้านความร่วมมือในการปฏิบัติดีการเคารพต่อกฎหมาย และ กฎระเบียบของคนในชุมชนโดยส่วนรวม เพื่อให้เกิดการพัฒนานำไปสู่สังคมที่ยั่งยืน

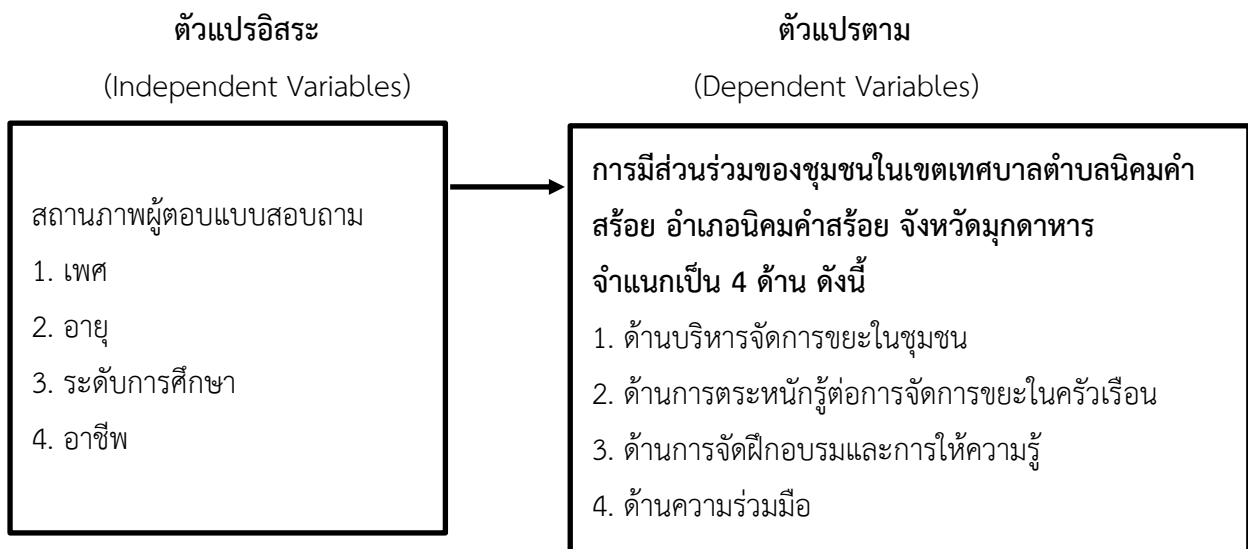
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า มูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อและขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย รวมทั้งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความของคำว่ามูลฝอยไว้ดังนี้ มูลฝอย (Waste) หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการ ผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (solid waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิด มลพิษและทัศนียภาพสกปรก มูลฝอย (Solid Waste) หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่ เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของ มนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการ บริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ สิ่งปฏิกูล หมายถึง สิ่ง สกปรก ของสกปรก ของเน่าเปื่อย อุจจาระหรือปัสสาวะ และหมายรวมถึงสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ และ สัตว์ทั้งจากบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิต และอื่นๆ ส่วนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550:3) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับขยะ ประกอบด้วย ขยะมูลฝอยชุมชน (municipal solid waste) หมายความว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรม ต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ ตลาด สด สถาบันต่าง ๆ รวมทั้งเศษ วัสดุก่อสร้าง ทั้งนี้ไม่รวมของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย (hazardous waste) หมายความว่า ของเสียที่มีองค์ประกอบของวัตถุ อันตราย ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุ เปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพยากร หรือสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและ แผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548: 80) กรมควบคุมมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, 2540:6) มูล ฝอยติดเชื้อ (infectious waste) หมายความว่า ขยะมูลฝอยที่เป็นผลมาจากกระบวนการให้ การ

รักษายาบาล การตรวจวินิจฉัย การให้ภูมิคุ้มกันโรค การศึกษาวิจัยที่ดำเนินการทั้งในคนและสัตว์ (สมไทย วงษ์เจริญ, 2551: 41)

โดยสรุป จากแนวความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร คือการที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการขยะในชุมชน โดยการเข้ามีส่วนร่วมต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยขนาดเล็กที่อยู่ในครัวเรือน การคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และขยะประเภทที่สามารถย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติ และขยะที่เป็นวัตถุอันตรายและ สารปนเปื้อนต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาหลักของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ให้มีปริมาณลดลง ลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมรายได้ในครัวเรือนในการดำเนินการตามโครงการธนาคารขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยอีกทางหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร” ไว้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Population) ได้แก่

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการขยะในครัวเรือน เป็นราย/ครัวเรือน รวม 13 ชุมชน จำนวน 7,473 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 364 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป ของเครสซีและมอร์แกน (Krejci and Morgan)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจเช็ครายการ (Check List) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ตัวแปรอิสระ(สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คือ อยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วมในชุมชนในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบริหารจัดการขยะในชุมชน 2. ด้านการตระหนักต่อการจัดการขยะในครัวเรือน 3. ด้านการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้ 4. ด้านความร่วมมือ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามถึงข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล 2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาไปเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง 3. ได้รับแบบสอบถามกลับคืน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่ามีความสมบูรณ์ จำนวน 364 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลคือ 1) ข้อมูลทั่วไปด้วยการหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง 2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ใน 4 ด้าน โดยนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545: 103)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย โดยใช้สถิติ t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม และค่า one-way anova และ 3. การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะโดยใช้สถิติวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร ผู้ศึกษาได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริหารจัดการขยะในชุมชน	3.67	0.58	มาก
ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะในครัวเรือน	4.39	0.54	มาก
ด้านการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้	3.87	0.52	มาก
ด้านความร่วมมือ	4.00	0.53	มาก
โดยรวม	3.99	0.36	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.39$) ถัดมาคือ ด้านความร่วมมือ ($\bar{X}=4.00$) รองลงมาคือ ด้านการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้ ($\bar{X}=3.87$) ส่วนด้านบริหารจัดการขยะในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.67$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ 3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในสถานที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน
2. ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย มีการสร้างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชน และควรดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย
3. ด้านการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะตามบริบทหรือองค์กรอื่น
4. ด้านความร่วมมือ เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย ส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักและทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ปัญหาต่าง ๆ และควรสร้างแรงจูงใจให้รางวัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะ ออกข้อเทศบัญญัติของเทศบาล หรือมาตรการการ จัดการขยะมูลฝอยที่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และสังคม รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการติดตามและการบังคับใช้ข้อบัญญัติดังกล่าว และส่งเสริมให้ร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่า จัดการขยะมูลฝอย ในอัตราที่เหมาะสมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการให้ความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือ ความตระหนักรู้ต่อหน้าที่ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ประชาชนในการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤนาท ยืนยง และพิชานาถ เงินดีเจริญ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของตำบลสำพะเนียง อำเภอนอนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก อาทิ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอแผนงานเกี่ยวกับขยะในชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการเกี่ยวกับขยะในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการเกี่ยวกับขยะในชุมชน เป็นต้น สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับ รุ่งกานต์ พลายแก้ว และประภัสสร อักษรพันธ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา

เดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดทำเป็นโครงการการบริหารพฤติกรรมจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยการจัดการที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย 2) การวางแผนการจัดการขยะมูลฝอย 3) การปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย 4) การติดตามผลการจัดการขยะมูลฝอย

2. ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะในครัวเรือน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก อาทิจากการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยขนาดเล็ก การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่สามารถย่อยสลายได้ เป็นต้น สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับ นฤนาท ยืนยง และพิชานาถ เงินดีเจริญ (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสพะเนียง อำเภอนโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ โดยการให้ความรู้และสร้างตระหนักรู้การรักษาความสะอาด การให้ประชาชนได้เสนอแนะแนวทางการลดปริมาณขยะ รวมทั้งศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ

3. ด้านการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก อาทิจากการมีส่วนร่วมในการเข้าจัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามโครงการขยะในชุมชน การมีส่วนร่วมในการศึกษาดูงานเกี่ยวกับปัญหาขยะในชุมชนเพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อนำมาปรับใช้ในชุมชน เป็นต้น สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับ ภิกษิต์ กัลยาณมิตร และวชิรวัตร งามละม่อน (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอแนวทางแก้ปัญหาโดยณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทมูลฝอย ลดปริมาณการผลิตมูลฝอย เป็นต้น

4. ด้านความร่วมมือ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก อาทิจากมีส่วนร่วมต่อการให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของกฎหมาย มีส่วนร่วมต่อการให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของสมาชิกในชุมชน มีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้ และมีส่วนร่วมต่อการให้ความร่วมมือ ติดตาม ประเมินผล ตามโครงการที่ได้ดำเนินการเอาไว้ เป็นต้น สอดคล้องกับ สัมพันธ์ สุกใส (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการมีส่วนร่วมการจัดการ

ขยะในชุมชนเชิงบูรณาการ เขตพื้นที่จังหวัดภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า ด้านด้านการจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดภาคกลาง ด้านหลักการสำคัญเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ควรนำหลักการด้านลงโทษทางสังคมมาประยุกต์ใช้กับผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือ และควรสร้างแรงจูงใจให้รางวัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ โพธิกุล (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ควรส่งเสริมให้เทศบาลเมืองแสนสุข ออกข้อบัญญัติของเทศบาล หรือมาตรการการ จัดการขยะมูลฝอยที่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และสังคม รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการติดตามและการบังคับใช้ข้อบัญญัติดังกล่าว และส่งเสริมให้ร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่า จัดการขยะมูลฝอยในอัตราที่เหมาะสมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า สถานภาพบุคคลในชุมชนไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร สอดคล้องกับ ทะนงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลหนองกงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลของชุมชนตำบลหนองกงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด เป็นหน้าที่ของทุกคน ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดก็ควรจะต้องปฏิบัติ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและยังส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิต และในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้างค้าขาย มากกว่าอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ที่อาจจะไม่มีเวลา และโอกาสที่จะเรียนรู้หรือไม่สนใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เพราะจะต้องคำนึงถึงรายได้ของครัวเรือนมากกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน เทศบาลตำบลควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในสถานที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา การบริหารจัดการให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ควรให้มีการดำเนินงานในการบริหารจัดการขยะโดยคณะกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้กำหนดแนวทางร่วมกันในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

1.2 ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะ เทศบาลตำบลควรมีการสร้างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชน และควรดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน หรือการเพิ่มรายได้จากการรับจํานำขยะ สอดแทรกความรู้ในการประชุมผู้นำชุมชน หรือประชาคมหมู่บ้าน การส่งเสริมการนำขยะไปใช้ประโยชน์ ให้ความรู้การทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชอินทรีย์เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักจุลินทรีย์ เป็นต้น

1.3 ด้านการจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้ เทศบาลตำบลควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะตามบริบทหรือองค์กรอื่นที่ประสบผลสำเร็จด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำมาเป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการปรับปรุง แก้ไข ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 ด้านความร่วมมือ เทศบาลตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักและทัศนคติที่ดี ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ปัญหาต่าง ๆ หรือผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชนโดยส่วนรวม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชน ควรนำหลักการด้านลงโทษทางสังคมมาประยุกต์ใช้กับผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือ และควรสร้างแรงจูงใจให้รางวัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะ ออกข้อเทศบัญญัติของเทศบาล หรือ มาตรการ การจัดการขยะมูลฝอยที่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และสังคม รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและการบังคับใช้ข้อบัญญัติดังกล่าว และส่งเสริมให้ร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่าจัดการขยะมูลฝอย ในอัตราที่เหมาะสมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษารูปแบบวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสม เพื่อการลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือนในชุมชน

2.2 ศึกษารูปแบบและนวัตกรรม การจัดการปัญหาขยะที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

2.3 ศึกษารูปแบบและแนวทาง การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด และการจัดการขยะแบบครบวงจร

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย. (2566). รายงานผลการดำเนินการ.

สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.nikhomkhamsoi.go.th/>

- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานวิจัย. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จินตวิรี เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.วิทยานิพนธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย. (2566). ข้อมูลพื้นฐานชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร. วารสารประชาสัมพันธ์ เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย.
- นฤนาท ยืนยง และพิชานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(2), 279-297.
- นภัทร์ แก้วนาค และ สัมพันธ์ สุโกไส. (2563). ระบบการมีส่วนร่วมการจัดการขยะในชุมชนเชิงบูรณาการเขตพื้นที่ จังหวัดภาคกลาง. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(8), 89-104.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สุวิริยาสัน.
- รุ่งกานต์ พลายนแก้ว และประภัสสร อักษรพันธ์. (2562). ผลของการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 5(2), 101-125.
- ภิกค์ดี กัลยาณมิตร และวชิรวัชร งามละม่อม. (2561). แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 5(1), 172-193.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). รายงานประจำปี 2558. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.onep.go.th/book/B5-2558/>.
- อนันต์โพธิ์กุล. (2561). การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 4(1), 107-121.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.